İSKONTO HESAPLARI

İskonto, bir senedin vadesinden önce nakde çevrilmesi durumunda yapılan kesintiye v erilen addır.Ticari hayatta satın alınan mal ve hizmetlerin karşılığında nakit para yerine bazen ticaret senedi verilir. Alacaklı bu senedi üzerinde yazılı olan tarihten önce paraya çevirmek isteyebilir. Bu durumda senedi bir bankaya vererek belli bir bedel karşılığında paraya çevirebilir. Bu işleme senet kırdırma da denilmektedir. Gündelik hayatta indirim anlamında da kullanılan iskonto, faizin tam tersidir. Faiz bugünkü elde bulunan paranın gelecekte kazandıracağı getiriyi ifade ederken iskonto da gelecekte elde edilecek paranın bugünden kullanılması karşılığında katlanılması gereken kesintiyi ifade eder.

İskonto hesaplarında kullanılacak bazı kavramlar şunlardır.

Nominal Değer (ND): Senedin (menkul kıymetin) üzerinde yazılı olan tutardır. Kredi değeri, itibari değer veya gelecek değer adı da verilmektedir. İskonto işlemi bu değer üzerinden yapılır.

Peşin Değer (PD): Nominal değerden iskonto tutarının düşülmesi neticesinde elde edilen tutardır.Bugünkü değer, şimdiki değer veya tasarruf değeri adı da verilir.

İskonto tutarı(İT): Senet kırdırma işleminden sonra kredi kurumunun aldığı miktardır. Nominal değer ile peşin değer arasındaki farktır.

İskonto oranı (n): Kredi kurumunun uyguladığı faiz oranı olup, nominal değerin belli bir yüzdesini ifade eder

Vade (t): (Vadeye kalan süre): İskonto işlemlerinde tıpkı faiz işlemlerinde olduğu gibi bir zaman aralığı söz konusudur. Vadeye kalan süre olarak adlandırılan bu zaman aralığı, alacak hakkının doğduğu tarih ile iskonto işleminin yapıldığı tarih arasındaki zaman dilimine eşittir.

İskonto işlemleri basit iskonto ve bileşik iskonto olmak üzere ikiye ayrılır.

BASİT İSKONTO

Gelecekte alacaklılık hakkı sağlayan bir menkul kıymetin(senedin), bugünkü değer üzerinden hesaplanan iskonto tutarına iç iskonto denmektedir. İç iskonto işlemlerinde kullanılan iskonto oranı da, basit iskonto oranı olabileceği gibi bileşik iskonto oranı da olabilmektedir. Basit İç İskonto İskonto Tutarı peşin değer üzerinden hesaplanır.

$$İT = \frac{ND.n.t}{100 + n.t}$$ vade yıl ise,

$$İT = \frac{ND.n.t}{1200 + n.t}$$ vade ay ise,

$$İT = \frac{ND.n.t}{36000 + n.t}$$ vade gün ise,

formülleri ile hesaplanır

ND: Nominal Değer

İT: İskonto tutarı

n: Uygulanan faiz oranı(iskonto oranı)

t: Vade

PD: Peşin değer

Örnek: 66000 lira nominal değerli bir senet vadesine 6 ay kala yıllık %20 faiz oranından kırdırılıyor. Senedin iskonto tutarını ve peşin değerini hesaplayınız?

ND=66000

t=6 **ay** $\longrightarrow İT = \frac{ND.n.t}{1200 + n.t}$ (vade ay olduğu için)

n=%20 $= \frac{66000.20.6}{1200 + 20.6}$

IT=? $= \frac{66000.120}{1320}$

$= 6000$ TL olarak hesaplanır.

İskonto tutarı = Nominal Değer – Peşin Değer

$$İT = ND - PD$$

Olurki bu formlünden peşin değeri buluruz.Buna göre ;

$$PD = ND - İT$$

$$= 66000 - 6000$$

$= 60000$ TL peşin değer bulunur.

Örnek: 12000 lira nominal değerli bir senet yıllık %20 faiz oranından kırdırılıyor ve 10000 lira alınıyor. Buna göre bu senedin vadesi kaç aydır?

ND=12000 TL

t=? (ay)

n=%20

IT=12000-10000

=2000 TL olur

$$İT = \frac{ND.n.t}{1200 + n.t}$$ (vade ay olduğu için)

$$2000 = \frac{12000.20.t}{1200 + 20.t}$$

$$2000(1200 + 20t) = 12000.20.t$$

$$1.(1200 + 20.t) = 6.20.t$$

$$1200 + 20.t = 120.t$$

$$1200 = 120.t - 20.t$$

$$1200 = 100.t$$

$$\frac{1200}{100} = \frac{100.t}{100} \rightarrow t = 12$$ ay olarak bulunur.

Örnek: 10000 lira nominal değerli bir senet vadesine 3 ay kala kırdırılıyor ve karşılığında 9000 lira alınıyor. Buna göre uygulanan yıllık faiz oranı % kaçtır?

ND= 10000 TL

t=3 ay

n=%?

$$İT = \frac{ND.n.t}{1200 + n.t}$$ (vade ay olduğu için)

$$1000 = \frac{10000.n.3}{1200 + n.3}$$

$$1000(1200 + 3.n) = 30000.n$$

PD = 9000 TL

İT= ND - PD

=10000-9000

=1000 TL

$$1.(1200 + 3n) = 30.n$$

$$1200 = 30.n - 3.n$$

$$1200 = 27.n$$

$$\frac{1200}{27} = \frac{27.n}{27}$$ $n \cong \%\,44,4$ olarak bulunur.

Örnek: Üç ay sonra ödenmesi gereken ve yazılı değeri 5 900 TL olan bir senedin %72 faiz oranı ve iç iskonto hesaplama yöntemine göre tasarruf değeri kaç TL'dir? **(KPSS 2002)**

A) 5 350 B) 5 074 C) 5 000 D) 4 248 E) 3 600

Bu soruda tasarruf değerini sormuş bunun peşin değer demek olduğunu söylemiştik.

ND= 5900 TL

t=3 ay → $\frac{1}{8}$ $İT = \frac{ND.n.t}{1200 + n.t}$ (vade ay olduğu için)

n=%72

$$= \frac{599.72.3}{1200 + 72.3}$$

$$= \frac{5900.216}{1200 + 216}$$

$$= \frac{1274400}{1416} \rightarrow İT = 900 \text{ TL bulunur.}$$

$$PD = ND - İT$$

$$= 5900 - 900 \rightarrow PD = 5000 \text{ TL bulunur. } \textbf{Cevap C}$$

Örnek: Bir alacak senedi vadesine 10 ay kala yıllık %30 faiz oranından kırdırılıyor ve 7200 lira alınıyor buna göre senedin nominal değeri kaçtır?

Burada verilen 7200 lira senedin peşin değeridir. O halde

$$PD = \frac{1200.ND}{1200 + (n.t)}$$

formülünü kullanabiliriz.

$$7200 = \frac{1200.ND}{1200 + 10.30}$$

içler dışlar çarpımından

$$7200(1200 + 300) = 1200.ND$$

$$\frac{7200.1500}{1200} = \frac{1200.ND}{1200}$$

$$ND = 6.1500 \rightarrow ND = 9000 \text{ TL olarak bulunur.}$$

NOT: Senedin peşin değeri verilmiş ise, $İT = \frac{PD.n.t}{100 - n.t}$ formülü kullanılır.

Örnek: 4 ay vadeli bir alacak senedi yıllık %69 iskonto oranından kırdırılıyor ve 4620 lira alınıyor. Senedin nominal değeri nedir?

Burada senedin **peşin değeri** verilmiştir. Buna göre,

PD=4620 TL

t=4 ay

n=%69

ND=?

$$\dot{I}T = \frac{PD.n.t}{1200 - n.t}$$ (vade ay olduğu için)

$$= \frac{4620.69.4}{1200 - 69.4}$$

$$= \frac{4620.276}{1200 - 276}$$

$$= \frac{1275120}{924} \rightarrow \dot{I}T = 1380 \text{ TL buradan,}$$

$$ND = PD + \dot{I}T$$

$$= 4620 + 1380 \rightarrow ND = 6000 \text{ TL olarak bulunur.}$$

BASİT DIŞ İSKONTO

Bir senedin(menkul kıymetin) iskonto tutarı nominal değer üzerinden hesaplanıyorsa dış ıskontodan söz edilir. Dış iskonto kullanılan iskonto oranının basit ya da bileşik iskonto oranı olmasına bağlı olarak ikiye ayrılmaktadır. Basit iskonto oranı ile bileşik iskonto oranı arasındaki benzerlik, tıpkı basit faiz oranı ile bileşik faiz oranı arasındaki benzerlik ilişki gibidir.

Basit dış ıskontonun formülü basit faiz formülü ile benzerlik göstermektedir.

$$\dot{I}T = \frac{ND.n.t}{100}$$ vade yıl ise,

$$\dot{I}T = \frac{ND.n.t}{1200}$$ vade ay ise,

$$\dot{I}T = \frac{ND.n.t}{36000}$$ vade gün ise,

Örnek: 45000 lira nominal değerli bir senet vadesine 4 ay kala yıllık %30 iskonto oranından kırdırılıyor.Senedin iskonto tutarı ne olur?

$$\dot{I}T = \frac{ND.n.t}{1200}$$ (vade ay olduğu için)

$$= \frac{45000.4.30}{1200}$$

$$= 4500 \text{ TL olarak bulunur.}$$

Örnek: Bir yıl vadeli ve 8400 lira nominal değerli bir senet %15 iskonto oranından kırdırılırsa senedin peşin değeri ne olur?

ND=8400 TL

t=1 yıl

n=%15

PD=?

$$\dot{I}T = \frac{ND.n.t}{100}$$ (vade yıl olduğu için)

$$= \frac{8400.15.1}{100}$$

$$= 84.15$$

$$= 1260\ \text{TL}$$

$$PD = ND - \dot{I}T$$

$$= 8400 - 1260$$

$$= 7140\ \text{TL}$$ olrak bulunur.